

Тому проблема етичних та деонтологічних норм в діяльності медичного психолога з корекції проблем молоді, займає в психології одне з провідних місць, будучи багатограним і інтегральним процесом, суттєво відбивається на ефективності діяльності і стані здоров'я особистості.

Таблиця 2

Взаємозв'язок рівня тренованості та стану депресії після психокорекції

Рівень тривожності	% відношення		
	молодь	Стан депресії	молодь
високий	5	без депресії	58
середній(з тенденцією до високого)	20	легкий ситуативного чи невротичного генезу	25
середній(з тенденцією до низького)	45	субдепресивний	4
низький	30	депресивний	13

Дослідження наявного рівня психологічних факторів, що впливають на ефективність позитивних змін емоційної сфери молоді у діяльності медичного психолога будучи важливим соціальним і науковим завданням, дає можливість адекватно вирішити питання соціальної психологічної профілактики дезадаптивних станів, виникнення психосоматичних розладів, в умовах постійного психоемоційного перенапруження і інформаційного стресу.

Визначальними чинниками діяльності медичного психолога в процесі становлення позитивних змін емоційної сфери молоді є позитивна спрямованість взаємовідносин „молода людина – медичний психолог”, що передбачає таку форму роботи останнього:

- навик професійної етики та деонтології медичного психолога;
- використання психокорекційних вправ, спрямованих на прискорення процесу позитивних змін емоційної сфери молоді;
- підбір техник психотренінгової роботи з молоддю;
- створення системи етично-деонтологічних психокорекційних заходів з вирішення проблем молоді.

ЛІТЕРАТУРА

1. Анохин П.К. Очерки по физиологии функциональных систем. - М.,1975.- 209 с.
2. Асмолов А.Г. Психология личности. Принципы общепсихологического анализа Уч.пособие, - М.: Изд.-во МГУ, 1990.-с.367.
3. Балл Г.А. О некоторых основных понятиях теории действий.- Вопросы психологии 1980,№1, с.73-81.
4. Кон И.С. Психология юношеского возраста. (Проблемы формирования личности) М.:Просвещение,-1979.-175с.
5. Леонтьев В.Г. Психологические механизмы мотивации . – Новосибирск , 1992.-216с.
6. Максименко С.Д. Загальна психологія: Підручник. – К.:Форум, 2000. – 543 с.
7. Орбан-Лембрик Л.Е. Соціальна психологія: Посібник.- К.: Академвидав, 2003.-448с.(Альма-матер)
8. Яценко Т.С.Психологічні основи психокорекції. ; Навч. посіб. К.Либідь , 1996.- с.246.

Л. М. ЖУКОВСЬКА

РОЛЬ ВИКЛАДАЧА У ФАХОВІЙ ПІДГОТОВЦІ СПЕЦІАЛІСТА

У статті розглядаються питання ролі викладача у фаховій підготовці спеціаліста.

В статье рассматриваются вопросы роли преподавателя в профессиональной подготовке специалиста.

The question of role of teacher in the special preparation of specialist is examined in the article.

Розглядаючи людину як найвищу цінність суспільства, вища школа покликана забезпечити духовний, професійний та інтелектуальний розвиток особистості.

Головною метою вищого навчального закладу є діяльність з підготовки кваліфікованого спеціаліста, здатного виразити свій творчий потенціал та духовні якості в науковій і практичній творчій діяльності.

У вищих навчальних закладах освіти в основному навчаються громадяни вікової категорії 18-25 років. Першокурсник, вчорашній школяр, уже має деякі попередні уявлення про навколишній світ та норма, що в ньому існують.

Все ж, остаточне його формування та усвідомлення себе як особистості відбувається саме під час навчання у вузі.

Предметом нашого дослідження стало вивчення ролі викладачів у фаховій підготовці спеціаліста.

Оволодіння студентами професійним спілкуванням повинно здійснюватись за умов індивідуально-особистісного засвоєння відповідних знань і вмінь. Такий підхід до організації підготовки майбутніх спеціалістів передбачає формування в них таких соціально-необхідних якостей як самосвідомість, світогляд, самостійність. Це у свою чергу сприяє професійній спеціалізації, вмінню проявити їх. Формування у студентів

професійного спілкування дасть позитивні результати, якщо їм за роки навчання у вузі будуть створені умови, що сприяли б активізації пізнавальної діяльності молодих людей в необхідними знаннями і вміннями. У налагодженні спілкування важливу роль відіграє переважно тих, хто спілкується. Спілкування значно поліпшується й за умови сприйняття тими, хто спілкується, один одного. Дуже важливим в цьому аспекті є те, чи сприймає один з партнерів іншого як такого, що заслуговує довіри, розумного, тямущого, підготовленого або ж завчасно пропуская, що той ні в чому не розбирається [1].

Викладач вузу часто відіграє вирішальну роль у подальшому житті майбутнього фахівця. Він бере на себе виховну та розвиваючу функції, які раніше виконувала сім'я, дошкільні та школьні заклади освіти і на 5-6 років стає для студента уособленням дорослого життя.

Роль викладача у фаховій підготовці спеціаліста безпосередньо пов'язана із його впливом на студентів.

Насамперед розшифруємо два поняття: що таке роль і що таке вплив. Якщо подивитися на цю проблему з філософської точки зору, то вплив можна класифікувати як дію однієї особи на іншу на свідомому або підсвідомому рівні. Вона (ця дія) може бути виражена як реальними (практичними), так і емоційними засобами. Роль - поняття більш загального характеру. Ми говоримо "роль однієї людини в житті іншої" і це можна тлумачити, як значення цієї людини у чиемусь становленні. Тобто, якщо вплив - це дія, то роль - це значення.

Часто дуже важко відокремити одне поняття від іншого. Адже в поняття ролі, на думку автора, обов'язково входить функція впливу.

Варто зазначити, що підготовка до професії починається в умовах переходу абітурієнта зі школи до вищого закладу освіти, ще в процесі самопідготовки старшокласника, що обрав дану професію. Складовими моделі професійної підготовки є: 1) об'єкт, що вивчається (вчорашній абітурієнт), його індивідуальність; 2) динамічні характеристики об'єкта — зміни особистості студента з першого по останній курс навчання у зв'язку з процесом становлення професійної спрямованості та підготовки; 3) цілісна система, що вивчається, система підготовки спеціалістів; 4) конкретний зміст моделі — формування особистості за професійної підготовки, починаючи з першого курсу; 5) точність визначення та вимірювання особистості, яка залежить від умов розвитку особистості та досвідченості (кваліфікації) викладачів; 6) спосіб визначення — якісний, переважно феноменологічного рівня, що базується на досвіді викладачів вищого закладу освіти; 7) головний аспект — професійна спрямованість навчально-виховного процесу.

Правильність формування особистості спеціаліста залежить від багатьох факторів. Під формуванням майбутніх спеціалістів у психології навчання та виховання у вищій школі розуміють «... організацію навчально-наукової діяльності студентів та управління нею, скоординовані із взаємодією загальнонаукової, професійної та наукової сфер шляхом спеціалізованого спілкування, організація спілкування (опосередкованого та безпосереднього) та управління ним; організація діяльності та спілкування за видами і за конкретним змістом» [2, с.96-98].

Як зазначає В.А. Семиченко, «... у масштабах життєдіяльності людини спілкування є, по-перше, головною умовою виживання, по-друге, забезпечує реалізацію функцій навчання, виховання та розвитку особистості» [3, с.4].

Спілкування в процесі оволодіння певним фахом виступає у вигляді „міжособистісної взаємодії, є сукупністю зв'язків та взаємовпливів, що виникають і закріплюються між людьми у процесі їх спільної діяльності” [3, с.3].

Тому, відповідаючи на запитання "яку роль викладач відіграє у становленні фахівця?" ми повинні перш за все розглянути ті вербальні та невербальні засоби, якими він безпосередньо або опосередковано впливає на його формування.

На думку опитуваних, велику роль у виробленні умінь та навичок професійного спілкування відіграє професорсько-викладацький склад. Студенти зазначають, що: «викладач закладає своєрідну базу для такого спілкування (дає знання з наукової термінології), а студенти на її основі розвивають свої уміння та навички професійного спілкування»; «викладач добре володіє професійною мовою і навчає студентів володіти нею»; «у викладача навички професійного спілкування - це звичка, і він намагається прищепити її студентам»; «викладач - постачальник знань студентам». Крім фактичних знань з певної спеціальної галузі, особистість викладача, що навчає студентів професійного вербального спілкування, повинна включати й інші компоненти. Студенти вважають, що до спілкування з педагогами спонукають такі їхні загальнолюдські якості: «повага до особистості студента»; «розуміння інтересів студентів»; «доброзичливість, людяність»; «високий інтелектуальний рівень»; «доступність висловлюваної думки»; «лаконічність висловлення думок»; «повага до самого себе, принциповість, стриманість»; «винахідливість»; «здатність зацікавлювати»; «відвертість, чесність»; «комунікативність, щирість»; «твердість характеру»; «компетентність»; «уміння викладати свою думку»; «охайний зовнішній вигляд»; «урівноваженість»; «довіра до студентів»; «зовнішність»; «добра вдача».

Не дивлячись на те, що ці ознаки виділялись студентами відокремлено, перед нами постає своєрідний «комунікативний» портрет викладача аграрного вищого закладу освіти.

Якщо викладачеві притаманна культура спілкування, то у студентів завжди виникає мимовільне, а часто й довільне, наслідування. У студентів з'являється спонтанно-притягальна дія через викладача і до предмету, який той викладає. Збільшується повага і до науки, в галузі якої проводить заняття цей викладач. Створюються певні позитивні умови для формування особистості майбутнього спеціаліста-аграрія. Життя вузу весь час підтверджує, що гуманізація навчання на основі культури педагогічного спілкування є важливим засобом поліпшення підготовки спеціалістів. Однією з важливих педагогічних умов в оволодінні культурою спілкування є формування стилю відносин, яких доцільно дотримуватися викладачеві. Найважливішим для студентів є спілкування на базі спільної творчої діяльності, в основу якої покладено стійкі позитивні відносини між викладачами і студентами. Саме на це направлені наші зусилля.

Як висновок до поданого матеріалу можна запропонувати думку самих студентів: ефективність навчання студентів професійного спілкування залежить від педагогічної майстерності викладачів, складовими якої є як їхня компетентність, так і гуманне ставлення до студентів, комунікативні здібності. Важливою умовою результативності цього процесу є також „прагнення студента оволодівати своєю спеціальністю, наявність у нього бажання вчитися”.

ЛІТЕРАТУРА

1. Барановська Л. В. Формування культури мови студентів аграрного вузу (на матеріалі навчання і дисципліни „Ділова українська мова”): Дис. ...канд. пед. наук. – К., 1995. – 211с.
2. Бенедиктов Б. А., Бенедиктов С. Б. Психология обучения и воспитания в высшей школе. – Минск: Высшая школа, 1983, - С. 96–98.
3. Семиченко В. А. Психология общения. – К.: Магістр – S, 1998. – С. 4, 3.

В.І. КУЦЕНКО, Г.І. ТРИЛЛЕНБЕРГ

ЗДОРОВ'Я ЗБЕРІГАЮЧА ДІЯЛЬНІСТЬ СОЦІАЛЬНОЇ СФЕРИ: ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ

"Усі зусилля розсудливої людини повинні спрямовуватись не на те, щоб налагодити свій організм наче дірявий човен, а на те, щоб улаштувати собі такий спосіб життя, за якого організм якомога менше приходив би в розладнаний стан, а отже, і менше потребував би налагодження"
Д.І. Писарев